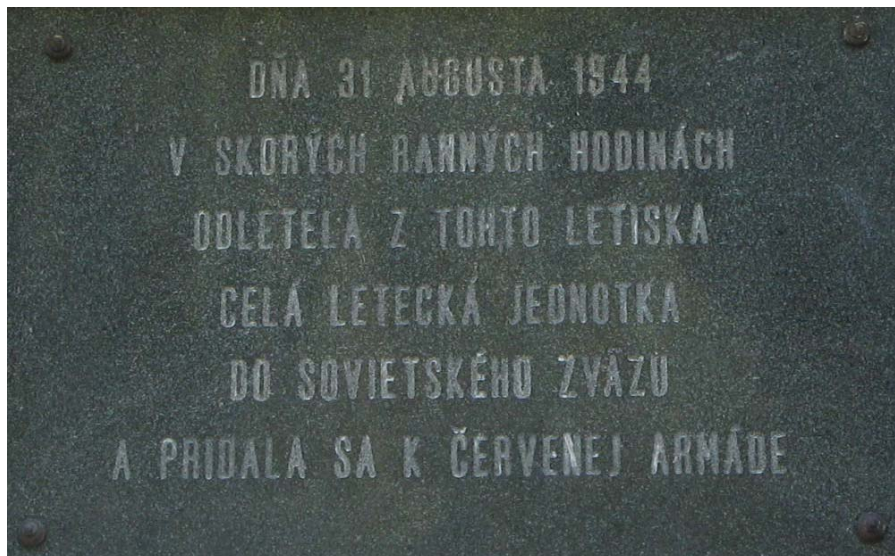

Pamätná tabuľa letcom, ktorí odleteli 31. 8. 1944 do ZSSR

VÚ 6335 Prešov

Pamätná tabuľa, umiestnená v útvere 6335 v Prešove je venovaná príslušníkom Slovenských vzdušných zbraní, ktorí 31. augusta 1944 z letiska Išla pri Prešove odleteli do Sovietskeho zväzu, aby sa pripojili k 1. československému armádnemu zboru v ZSSR. Tabuľa pripomína udalosť, ktorou slovenskí letci formou úletu na stranu Červenej armády prejavili svoj odpor voči domácejmu režimu a spojenectvu Slovenska s fašistickým Nemeckom.

Po vyhlásení hesla na začatie odporu proti fašistickému Nemecku generálom Golianom nabrali udalosti na Slovensku dramatický spád. V situácii, keď sa vládne orgány v Bratislave snažili vyzývať príslušníkov slovenskej armády na zachovanie pokoja a k udržaniu spojenectva s Nemeckom, prebiehalo obsadzovanie východného Slovenska jednotkami nemeckých síl a odzbrojovanie jednotiek slovenskej armády na východnom Slovensku.

Letci v Prešove začali v tejto nejednoznačnej situácii uvažovať nad viacerými možnosťami svojho ďalšieho postupu. Mohli sa vzdať a prenechať svoje zbrane a letisko Nemcom. Takýto postup bol pre nich neprijateľný.

Namiesto toho sa letci rozhodli pridať k boju proti fašistickému Nemecku. Jednou z alternatív bola možnosť preletieť na povstalecké letisko Tri Duby. V chaotickej situácii chýbali letcom v Prešove informácie o situácii na letisku Tri Duby a presun leteckého

personálu na Tri Duby mohol byť znemožnený nemeckými jednotkami. Otáznou zostávala aj bojová hodnota zastaraných lietadiel. Druhou alternatívou preto bolo odletieť so všetkými letuschopnými strojami k Červenej armáde, v čo najkratšom čase sa preškoliť na moderné sovietske stroje a tak sa aktívnejšie zapojiť do protifašistického boja.

Na rozhodovanie nemali letci veľa času, pretože približujúce sa nemecké jednotky mohli letisko Išla obsadiť takpovediac každú chvíľu. Krátko pred polnocou 30. augusta 1944 bol vydaný rozkaz na odlet pre príslušníkov letiek 1, 2 a 12 so všetkými letuschopnými lietadlami a pokiaľ to bolo možné aj s príslušníkmi pozemného personálu.

Ako prvý odletel major Július Trnka. Po ňom nasledovalo 26 ďalších lietadiel s 81 príslušníkmi vzdušných zbraní. Pristáli pri meste Lvov.

Slovenských letcov najskôr čakali previerky zo strany sovietskych spravodajských orgánov. Neskôr sa táto skupina stala základom pre vytvorenie 1. československej zmiešanej leteckej divízie v ZSSR, ktorá sa podieľala na vzdušných bojoch pri oslobodzovaní Československa.

Literatúra:

ŠUMICHRAST, P. - KLABNÍK, V.: *Slovenské letectvo 2 : 1939-1944*. Bratislava : Magnet Press Slovakia, 2000.

Foto: V. Krištof, OS SR